

panom naredbo, kako naj uradništvo postopa v interesu službe in naroda, da bodo dobili država in državni uradi med ljudstvom čim več ugleda. Nasprotni prebivalstvu naj v službi vladajo delavnost, zakonitost, taktično postopanje in prijateljstvo. V službi naj se ne uganja strankarstvo, naj se ne upoštevajo kakšni osebni ozi. Vse naj se vrši samo po zakonu. Za vsako dejanje uradnikov dela minister odgovorne velike župane, ki imajo stalno nadzorstvo nad vsemi svojimi uradniki. Notranji minister bo sprejel vse predloge, ki gredo za tem, da se uradništvo, oziroma državna uprava izboljšata.

— **Ukinjenje stalnosti državnega uradništva.** Listi poročajo, da izide v »Službenih Novinah« zakonska uredba, s katero bo ukinjena stalnost vsem državnim uradnikom.

— **Potni stroški ob priliki reaktiviranja.** Upokojencem reaktiviranim po 1. aprilu 1928 ne pripada ob zopetnem nastopu službe pravica do priznanja potnih stroškov, ker se jih smatra kot novonastavljence.

— **Kolkovanje zdravniških spričeval.** Generalna direkcija davkov je izdala posebno pojasnilo glede kolkovanja zdravniških spričeval, ki se glasi sledeče: Ako je državni uslužbenec sam zahteval komisijski pregled, tedaj mora plačati takso za zdravniško spričevalo iz T. Br. 3. in 4. taksne tarife. Če se pa vrši tak pregled na podlagi uradnega poziva, tedaj je zdravniško spričevalo ali zdravniško poročilo o zdravstvenem stanju dotičnega uradnika takse prosto.

— **Brzjavka Zveze državnih uradnikov kralju.** Zveza državnih nameščencev za Slovenijo je odposlala kralju naslednjo vdanostno brzjavko: Ob priliki izdanega manifestu izražamo Vašemu Veličanstvu ponovno svojo neomajno vdanost in zagotavljam Vaše Veličanstvo, da bomo nevdružno in z vsemi močmi sodelovali za napredek in blagor države.

— **Slovenska Solska Matica.** Književni dar za l. 1928. se dotikuje in knjige izidejo morda še ta mesec. So to: Vales; Živalstvo in somatologija; Doberšek: Vplivi gospodarskih in socialnih razmer na razvoj otroka v Prevaljah; Zbornik. — Z upravičenostjo lahko povdarjamo »dare«, ker nihče ne more trditi, da je z borimi 30 Dinkril vrednost teh knjig. To bi naj upošteval vsak tovariš. Tedaj bi poverjeniki imeli več uspeha pri delu kot je to žal sedaj. Se vedno je mnogo društev, ki niso prijavila članov, oziroma so prijavila le zelo majhno število. Tem potom se ogroža obstoj te institucije, ki je slovenski šoli doslej nedvomno neizmerno koristila in hoče to nalogo vršiti še dalje, po možnosti v poglavlju meri. Res je seveda, da so gnotne razmere učiteljstva težke; a 30 Din za knjige, ki mu bodo v veliko korist, lahko vsak utrpi. To malaga tudi dolžnost vzajemnosti, ki je doslej vedno odlikovala slovensko učiteljstvo. Če se zmanjša naklada, se povisa cena knjigam tako, da bo nakup res pomenil žrtev. Posamezniki odklanjajo pristop z motivacijo, da je itak šola član in imajo knjige tam na razpolago. Kako naj označimo to postopanje? Zavedajmo se, da pri nas Slovencih, narodu 1 milijona, kulturni napredek z vzajemnostjo in organiziranim delom stoji in pada! Če bi se vsaki polno zavedal te svoje dolžnosti, bi na književnem trgu sploh ne čutili, da smo maloštevilni narod; in pri matičnih knjigah tega doslej tudi res nismo. Dvomim, da kje kaka institucija nudi pedagoške knjige še ceneje. Naj bi ne bilo slovenskega učitelja, ki ni član Slovenske Solske Matice. Kdor se še ni prijavil, bi naj to storil čim prej!

— **Prošnja učiteljstva Pedagoška centrala v Mariboru ureja arhiv za celoletno slovensko pedagoško literaturo.** To bo velike vrednosti za onega, ki bo hotel proučevati razvoj našega šolstva. Razven tega se tam potom reši izgube mnogih redkih knjig, ker bodo tu dobro shranjene. V Mariboru samem se je našlo lepo število darovalcev in je zbirka že precej napredovala. Doslej imamo: »Popotnik« letnike 14, 15, 21, 22, 23, 27, 30, 32, 33, 41 do konca; »Slovenski Učitelj« od l. 1900. do 1911. in od l. 1926. dalje; »Pedagoški Letnik« (Pedagoško društvo v Krškem) od l. 1887. do l. 1889. in l. 1898.; »Učiteljski Tov.« l. 1863., 1866., 1867., 1870., 1871.; »Slov. Solska Matica« vsa, razven Pedagoški letopis I., II. in III. zvezek; Nazorni nauk II. in III. snopič (1908. in 1909.); Obče in posebno ukoslovje računstva (1913.); Obče vzgojeslovje z dušeslovnim uvodom III. del (1915.); te so pošle tudi v zalogi S. S. M. Obračamo se na učiteljstvo s prošnjo, da nam blagovoli podariti manjkajoče knjige oziroma zvezke, kdor jih ima. Morda so še druga pedagoška dela, ki jih ne poznamo; tudi zanje prosimo! Kakor bi tudi radi dali za ta dela odškodnino, pri našem gnotnem stanju tega žal ne moremo. Vsak darovalec naj vpiše v knjigo svoje ime. Dobrodošle so nam tudi stare učne knjige za osnovne šole; po starih šolah se bodo gotovo našle. Tam sčasom razpadejo, tu bodo pa dobro shranjene in bodo obenem koristile interesu. Nič ne de, če dobimo več izvodov iste knjige; odvisne izvide lahko odstopimo arhivu, ki se bo event. osnoval še kje drugje. Knjige lahko pošljete brezplačno na naslov: Deska meščanska šola v Mariboru (potom tamošnjega šolskega vodstva). Kot potrdilo o prejemu bomo objavili seznam darovalcev. — **Pedagoška centrala v Mariboru.**

— **Učiteljski dom v Ljubljani.** Pov. Matija Schweigler, učiteljica v Zgor. Poljskavi, je darovala domu l obveznico 7% drž. inv. posojila. Neimenovana hranilnica je podarila ob zaključku svojih računov 1000 Din. Učit. tiskarna je izročila domu ¼ od prodanih zvezkov v znesku 2923 Din 40 p. Bodi jim izrečena na tem mestu najlepša zahvala. — Ob tej priliki prosim vse one tovariše in to-

varišice, ki so podpisali pristopnico, naj začno plačevati sedaj ob začetku novega leta podpisani delež 100 Din v obrokih po 10 Din. Večina ima naše položnice. Ako ne, jo kupijo lahko na vsakem poštnem uradu. Naša številka je 13939. — Igrice tudi še niso plačane. Sole, ki tega še niso storile, naj to izvrše takoj in nakažejo 26 Din! Čas je!

— **Lepi zemljevidi kamniških planin** čaka tudi še rešitve v več tisoč izvodih. Če na izvodu samo 5 Din. Učiteljstvo kamniškega, kranjskega, litijskega, gornjegrajskega okraja in ono ljubljanske okolice severovzhodni del prosim, da priporoči učenecem nakup. Zemljevid je izvrstno učilo za domoznanski pouk. Priporočeno od prosvetne oblasti. — **Zadružniki,** ki so v zadnjem času plačali polni delež 100 Din, prejmejo potrdilo s pravili takoj, ko podpisajo načelnik. Oni, ki so vplačali delež, a niso bili še sprejeti v zadruzo, prejmejo kasneje. — **Josip Kobal,** blagajnik.

— **Pojasnilo.** Nekatera okrajna društva so sklenila prispevati enkratni znesek 5 Din za »Dački dom« v Beogradu. Opozorjamo, da to ni nikak prispevek, ampak zvišana članarina za leto 1927/28, ki jo morajo nakazati za centralo vsa društva. — **Pov. UJU.**

— **Učiteljstvu iz Primorja.** UJU — poverjenstvo Ljubljana — odsek za kontraktualno učiteljstvo je razposlal okrožnice, v katerih je pozval učiteljstvo iz Primorja, naj bi ustanovilo sklad za one naše tovariše in tovarišice, ki so že mesec in mesec brezposelni, brez sredstev in v dolgovi, ker jim ni od nikoder pomoči. Računamo, da bi z rednimi mesečnimi prispevki onih, ki imajo službe, olajšali vsaj najhujšo bedo naših ljudi, ki niso po lastni krivdi v položaju, v kakršnem so le redki izmed nesrečnih pregnancev. Marsikdo se je že odzval na naš poziv. Vendar odsek še ne razpolaga s tolikimi sredstvi, da bi mogel priskočiti prizadetim izdatno na pomoč. Prosimo ponovno, da se odzovejo vsi, ki smo jim poslali okrožnice ter prispevajo za svoje bedne tovariše in rojake. Malokdo je v dobrih razmerah, vendar bo brez škode utrpel majhen mesečni obolus za tiste, ki trpijo pomanjkanje v tem trdem času sami in z rodbinami. Ne pozabite, da so prepuščeni sami sebi in da ni od nikoder roke, ki bi jim pomagala. Zavzemite se zanje po svojih močeh, imejte toliko čuta vsaj vi, ki ste sami marsikaj izkusili! O zbiranju bomo poročali s številkami v stanovskem glasilu. Doseči hočemo predvsem neko stalnost v prihodkih, zato apeliramo na rojake, naj ne pozabijo bednih pregnancev.

— **UJU — poverjenstvo Ljubljana, odsek za kontraktualce.**

— **Zdravniška preiskava vajencev.** Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal 3. t. m. na vsa sreska poglavarstva, odnosno na vse obrtne oblasti l. stopnje naslednji odlok: Na predlog Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani vas vabim, da priporočate vsem obrtnim zadrugam, onim, ki že obstoje, kakor onim, ki se šele snujejo, naj v bodoče vstavljajo v pravila, ki mi jih predlagajo v odobravitvi, tudi določbe, da se mora vsak vajenec ob nastopu svoje učne dobe dati zdravniško preiskati, predvsem od zdravniške Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Oni obrtniki, ki bi tega določila ne upoštevali, se kaznujejo v smislu točke 125. obrtnega reda. Prednja določba je gotovo v korist vajencev in obrtnikov. Saj je neredko krat slabo zdravje vajenca vzrok neuspeha v strokovni izobrazbi. Ali je tega kriv vajenec ali obrtnik, bo potem lahko ugotoviti in v stvari napraviti potrebno remediuro. Razven tega je v točki 114. točka d) obrtnega reda normirana dolžnost obrtnih zadrug, da skrbijo za zdravje vajencev.

Oblike kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

Ure, zlatnine in srebrnine na obroke
brez zvišanja cen pri urarju in juvelirju
M. JGERJEV SIN, Maribor
Gospodstva ulica 15.

Miroslava Leitgeb / Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3.
Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarja. Začeta DMC in vseh potrebnih za vezenje in predtisk

Naša omladina.

CANKARJEVA PROSLAVA LJUBLJANSKIH UČITELJSKOV.

»Samozabrazevalni klub« ljubljanskih učiteljskihnikov je priredil dne 14. t. m. na šentjakobskem odru lepo uspelo Cankarjevo proslavo. Izvajanje posameznih točk prav posrečenega programa je pričalo, s kakšno resničnim umevanjem se poglajajo dijaki-učiteljski v Cankarjeva dela. Posamezni dijaki so čitali pesem iz »Zgodbi iz doline šentflorjanske«, »Gospod stotnik« ter odlomek iz »Hlapca Jerneja« s tolikim notranjim doživljem, da je vse poslušalce globoko dojmilo. Tudi II. akt iz večnoaktualne drame »Hlapci« je prav dobro uspel; zlasti mnogo dramskega talenta je pokazal Jerman. Posebno častno je rešil svojo nalogo orkester, ki je, dasi šibak, izvajal dva komada z vso preciznostjo in sigurnostjo. Izvrsten, globoko iskren pa je bil Kardeljev govor, ki je pričal o visoki inteligenci tega nadebnega dijaka.

Vsi smo čutili, da je bil ta večer zanje pravo doživetje zlasti vsled tega, ker so položili v izvajanje toliko ljubezni in razumevanja. V.

Pokret učiteljic.

— **Z Vsem dekliškim krožkom in ostalim interesentkam sporočamo,** da je tov. Angela Vlodetova zaradi boleznih odločila predsedstvo odseka za dekliške krožke. Vse dopise, namenjene temu odseku, naslavljajte na poverjeništvu, ki jih izroči takoj novi predsednici tov. Anki Celnarjevi.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

— **pev. Prihodnji tečaj,** ako le mogoče v zvezi z enim koncertom, se prične na Svecnico 2. februarja ob 10. uri dopoldne na učiteljskihi in traja do nedelje opoldne. Med tečajem se vrši tudi redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Občni zbor se vrši dne 2. februarja t. l. ob 2. uri popoldne na učiteljskihi. Vsled velike važnosti naj nihče ne majka. Premišljajte tudi o možnosti stabilnosti zbora in številu članov, ki jih naj šteje zbor, da bo delo lažje in žrtve manjše. Ako se vrši koncert in kje, vas pravočasno obvestimo. Odbor.

DRAGI PEVCII!

Drugi naš reprezentančni koncert je za nami. Medtem, ko ste bili postavljeni pred trdo preizkušnjo kot še nikdar poprej, ste se s svojo disciplino pokazali tako velike in močne, kakor bi se težko pokazali člani kake druge organizacije. Utrjeni ste v žrtvah za zbor, zato Vam še večje žrtve le utrjujejo ljubezen do njega. Ni Vam klonila glava ob pogledu na polzasedeno dvorano in Vaš glas ni kazal zbežanosti ob misli, kako malo prijateljev imamo. Tisti, ki so nas poslušali, upajmo, nam ostanejo zvesti. Druge še pridobimo z delom in ljubeznijo. Namen obora je, da pričnemo z manjšimi koncerti po Sloveniji in tudi z istim programom v Mariboru kot v Ljubljani. Seveda, ako nam tovariši v Mariboru ne odreko pomoči, ker nas še vedno smatrajo za nekatere avtonomiste. Radi bi jim pokazali, da smo ravno tako njihovi kot svoji. Po delu naj nas presodijo.

Za neizmerno požrtvovalnost in zvestobo pa se Vam pevi najsrčnejše zahvaljuje in prosi nadaljnje vztrajnosti

odbor.

Naša gospodarska organizacija.

— **g »Učiteljski zdraviliški dom v Rogaski Slatini,** registrirana zadruga z omejeno zavezo« vabi na svoj deveti redni občni zbor, ki se vrši na Svecnico, dne 2. februarja 1929 ob 9. uri v poslopju mestne deške osnovne šole v Celju po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo načelstva v združnem poslovanju v l. 1928. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobrenje računa in bilance za leto 1928. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti. Ako bi občni zbor ne bil sklepen, se vrši eno uro pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu zastopnikov združnikov. — Na Dolu, dne 14. januarja 1929. Načelstvo.

Člane načelstva in nadzorstva zadruge »Učiteljski zdraviliški dom v Rogaski Slatini« vabim hkratu k skupni seji, ki se vrši istega dne ob 8. uri v istem prostoru, kjer bo občni zbor in prosim za točno udeležbo.

Anton Gnus, t. č. načelnik.

Ocene.

— **k Pot za goro.** (Alojzij Peterlin — Bätog. Vel. 8°, str 50, cena: vez. 16 Din, broš. 10 Din. Naroča se pri g. Al. Peterlinu, učitelju v Dobovi pri Brežicah). Kdo je, in je bil Al. Peterlin? — Prečitaj njegov »Rispet« na str. 14. in on ti pove vso svojo biografijo brez dni in let. Vem, ob »Rispetu« te bo objela tudi misel, zakaj je dal pesnik svoji zbirki pesmic tak naslov »Pot za goro«? — In vendar diha iz pesmic še toliko življenja, da ga ne najdemo tudi v večjih zbirkah pesmi toliko!... Res je, da pesmi Al. Peterlina niso moderne uganke. Pa jim to naj škodi? — Nič, prav nič, zakaj iz njih dehti oni opojni vonj, ki objame človeka ob spominu na okno, kjer so dehteli svoje dni »nageljček, rožmarin, rožmarin«. In samo taka pesem more objeti srce in dušo tako kot ju objame lepa narodna pesem — harmonizirana. Kako nežni so njegovi »Rispeti«! Prav nič se jim ne pozna, da jih objema strogo določena formula. Svoje dni je »Rispet« Bätogove pohvalil sam Ivan Cankar, ki v tem oziru ni bil ravno — preveč prizanesljiv. Saj prizanesljivemu mu pa tudi biti ni bilo treba. Ne verjamete? — No, pa vam nudim en »Rispet« za poskušnjo:

Nedelja tvoja pred menoj vesela
razpeta je kot v solncu biser — mreža;
Mihalovec, Rigonci, Loče, Sela
in Mostec, Gaberje pa dva Obreža.

In ženske rute rumene kot teje
ko v cerkvi tiha vdanost srca greje.

A na večer, ko zarja se posavlja,
harmonika ljubezni pot pripravlja.

Pa ne le njegovi »Rispeti«, tudi njegove pesmi s »Potov in steza« so srčkane. Ali ste brali že dosti takih-le sonetov? —

Zletela je ptica
sinica
vesela.

Vzdrhtela
devica
je v lica
zardela.

E, bila
ni ptica
sinica,

le želja
veselja
je bila.

Ko sem čital pesmi: »Oj dekle!« »Razbita čaša« itd., sem imel občutek kot bi čital narodno pesem. Ne verjame? — Naročite, čitajte sami in potem sodite!

Kakor pesmi v molu objamejo človeka njegove »Koroške pesmi«; ob njih ima človek občutek kot ga ima ob spominu na lepe, odbege dni.

Veselo, pomešano samo s kopreno tuge, so njegove »Prekmurske«; ob njih se človek domisli slava, ki drobi v noč svojo pesem in mu jo spremlja šumenje drevja, grmovja in vode...

Ali bisera med vsemi pesmicami sta: »Pred Tabo klečim« in »Na gori križ«. Tudi naš goriški slavček S. Gregorčič je tu in tam rad malo — pomodroval; toda to njegovo modrovanje me je skoro vselej domislilo Schillerja. Vse drugače zna v tem oziru »pomodrovati« Al. Peterlin! Je naravnost užitek čitati take pesmi; seveda ob dneh — razpoloženja. In da jih bodele imele vedno pri rokah, sežite po njih. Noben tovariš, nobena učiteljska knjižnica bi ne smela biti brez knjižice »Pot za goro«; zakaj uveren sem, da ima naš Bätog še precej poln »reservoir«, in da nam bo nudi še marsikaj, če bo videl, da iz svojega »reservoirja« ne zajema samo za — par ljudi. I. E. Polák.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— **lu Ostale članke in dopise smo morali odložiti za prihodnjo številko,** kar naj dopisniki upoštevajo.

Po sklepu lista.

SPREMENBA ZAKONA O OSNOVNIH ŠOLAH.

Važne nove določbe za službeno razmerje osnovnošolskih učiteljev.

Listi poročajo, da bo izpremenjen zakon o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904 sledeče:

§ 1. Člen 34. zakona o narodnih šolah se menja in se glasi: Vsak učitelj (nastavnik) se lahko po potrebi službe premesti, odpusti ali upokoji.

§ 2. Člen 35. točka 1., 2. in 3. se ukinejo.

§ 3. Člen 36. zakona o narodnih šolah se menja in se glasi: Učitelj, premeščen kazenskim potom, ne more dobiti onega mesta, s katerega je bil premeščen, dokler ne preteče od kazenske premestitve najmanj 5 let.

§ 4. Člen 37. zakona o narodnih šolah se ukine.

§ 5. Člen 38. zakona o narodnih šolah se ukine.

§ 6. Člen 47. točka 3. se menja in se glasi: Ako učitelj (nastavnik) brez odobrenja in brez dovoljenega opravičila izostane iz službe 4 dni v kraju službovanja ali 7 dni izven kraja službovanja, ali ako ne nastopi v roku 7 dni po obvestilu službe na novem mestu v slučaju nastavitve ali premestitve, ali po preteku dovoljenega odmora in dopusta, se smatra, da je zapustil učiteljsko službo ter se postopa po določbah člena 102. odnosno člena 133. točka 7. zakona o državnih uradnikih.

§ 7. Člen 50. točka 2. se ukine.

§ 8. Člen 52. točka 1. se menja in se glasi: Učitelj, ki dobi dvakrat nepovoljno oceno, se odpusti iz službe.

§ 9. Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko bo objavljen v »Službenih Novinah«.

Ker velja zakon iz l. 1904. le za bivšo Srbijo, Vojvodino in Črno goro, ni razvidno iz poročil, ako zadevajo sedaj te določbe vso državo.

— **k Publikacije Vodnikove družbe.** Za l. 1928. je izšla Vodnikova družba sledeče knjige: Kot stalna publikacija je izšla Vodnikova prafika za leto 1928. z mnogimi zanimivimi članki in povestmi. — V počaščenje desetletnice ujedinjenja je izšla Dr. Ivan Lah: V borbi za Jugoslavijo. Nadaljni dve knjigi Ivan Matičič: Na mrtvi straži in Fran Govekar: Olga bodeta kot dobri povesti našli mnogo čitateljev. Vse te knjige dobijo člani za 20 Din.